

UNIUNEA EUROPEANĂ
FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ
INVESTIM ÎN VIITORUL TĂU!

GUVERNUL ROMÂNIEI

AJPIS
Constanta

Mecanism de cooperare transfrontalieră în domeniul asistenței sociale la nivel multi-regional Romania-Bulgaria

Valoarea contribuției Uniunii Europene (FEDR): 570827,37 euro

www.interregrobg.eu

GHID DE BUNE PRACTICI REALIZAT ÎN CADRUL ACTIVITĂȚII “ANALIZĂ NEVOI PRIVIND DOMENIILE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A MANAGEMENTULUI BENEFICIILOR SOCIALE ȘI INSPECȚIEI SOCIALE”

Acest material este realizat în cadrul proiectului ”Mecanism de cooperare transfrontalieră în domeniul asistenței sociale la nivel multi-regional România - Bulgaria” finanțat prin Programul Interregi V- A Romania - Bulgaria

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene

www.interregrobg.eu

Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Constanța, în calitate de beneficiar lider, în parteneriat cu Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Dolj, Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Teleorman și Agenția pentru Asistență Socială Bulgaria, implementează proiectul “Mecanism de cooperare transfrontalieră în domeniul asistenței sociale la nivel multiregional România- Bulgaria”- Codul proiectului: 16.5.2.065. Proiectul are ca obiectiv intensificarea capacității de cooperare și a eficienței Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială (ANPIS), prin entitățile sale deconcentrate și a Agenției de Asistență Socială din Bulgaria, în domeniul politicii sociale, în contextul cooperării transfrontaliere.

Obiectivul va fi atins prin realizarea unei serii de activități de cooperare, după cum urmează:

- Realizarea unui Studiu comparativ România- Bulgaria privind cadrul de reglementare și analiza necesităților de cooperare în domeniul securității sociale;
- Elaborarea unui număr de 2 politici publice, pentru fiecare țară parteneră, cu privire la domeniile gestionării beneficiilor și inspecției sociale;
- Consolidarea capacității organismelor deconcentrate din zona transfrontalieră ale celor două instituții, personalului din primării și a ONG-urilor în ceea ce privește politica rezultată;
- Încheierea unui Acord inter-instituțional între România și Bulgaria, privind implementarea unui instrument on-line de schimb de informații.

Valoarea contribuției Uniunii Europene (FEDR) în cadrul proiectului este de 570827,37 euro.

Vor beneficia de mecanismele transfrontaliere implementate angajații din structurile teritoriale aferente a 7 județe din România și a 8 districte din Bulgaria din zona de frontieră, ceea ce va conduce la creșterea eficienței acestora, precum și la un impact pozitiv asupra vieții comunităților transfrontaliere.

PREFAȚĂ

Specialiștii din domeniul asistenței sociale văd în politicile publice de cooperare transfrontalieră o condiție importantă a consolidării capacității administrative atât la nivel teritorial cât și central a unei bune gestionări în acordarea și furnizarea de beneficii și servicii sociale.

Transparența, eficacitatea și eficiența, responsabilitatea și operativitatea în asigurarea serviciilor sociale, ca principii ale bunei administrări, pot deveni obiective tangibile în măsura în care personalul din administrația publică este unul profesionist, performant și care aplică standardele profesionale, astfel încât să consolideze climatul de încredere și de respect față de beneficiarii/potențialii beneficiari de beneficii și servicii sociale.

Proiectul “Mecanism de cooperare transfrontalieră în domeniul asistenței sociale la nivel multiregional România- Bulgaria” are ca scop consolidarea transfrontalieră a resurselor capacităților și a parteneriatului public-privat pentru furnizarea de servicii sociale mai eficiente pentru persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din zona de graniță România - Bulgaria.

Ghidul de bune practici a rezultat din concluziile focus grupurilor organizate în cadrul activității A6 atât în România cât și în Bulgaria în scopul de a furniza fundamentele necesare pentru o analiză comparativă a sistemelor de asistență socială din cele două țări în vederea consolidării și asigurării premiselor de transferabilitate a acestora.

Rolul acestui ghid de bune practici este de a evidenția în mod clar punctele forte din cele două țări în ceea ce privește aspecte precum: sisteme informatice de gestionare a eligibilității și plăților (bune practici prin programul românesc SAFIR); lecții învățate de ASA în timpul pilotării sistemului EESSI al CE; determinarea profilului de risc al beneficiarului fraudulos tipic de prestații sociale; îmbunătățirea metodologiei/procedurilor / orientărilor utilizate în activitatea de inspecție socială.

La final, Ghidul de bune practici va cuprinde concluzii privind modul de punere în practică în mod eficient a responsabilităților de către personalul AJPIS, privind comunicarea permanentă între AJPIS și UAT-uri, privind comunicarea interactivă cu beneficiarii/potențiali beneficiari ai AJPIS-ului și punerea în practică în mod eficient a responsabilităților de către ASA Bulgaria care pot fi folosite în activitatea de informare, consiliere, evaluare, acordare de beneficii și servicii sociale.

De asemenea, Ghidul de bune practici prezintă exemple de succes obținute de instituții, autorități publice locale, ONG-uri care pot fi transpuse în practică și de alte entități în activitatea de asistență socială.

Acest ghid integrează principiile dezvoltării durabile și egalității de șanse. Din punct de vedere al dezvoltării durabile, ghidul promovează valori menite să susțină participarea la luarea deciziilor, transparență și democrație. Considerăm că drepturile omului, demnitatea umană și libertatea trebuie să facă parte din viitorul sustenabil al unei societăți sănătoase. Din punct de vedere al egalității de șanse, ghidul promovează nediscriminarea în acordare de beneficii și servicii sociale.

În elaborarea acestui ghid s-a dezvoltat comunicarea cu colegii din cadrul UAT-urilor cu atribuții în domeniul social, salariaților din cadrul AJPIS-urilor și personalul de conducere al ONG-urilor și s-au implicat participanții în dezbateri care au condus la identificarea potențialelor teme care vor sta la baza elaborării politicilor publice de cooperare transfrontalieră.

I. Prezentarea sistemelor de asistență socială din România și Bulgaria

ROMÂNIA

Prin Legea nr. 292/2011 - Legea asistenței sociale, s-a urmărit instituirea unui sistem coerent de asistență socială bazat pe o înțelegere și recunoaștere atât a categoriilor sociale vulnerabile cât și a deficiențelor sistemului.

Potrivit acestei legi, sistemul național de asistență socială reprezintă ansamblul de instituții, măsuri și acțiuni prin care statul, reprezentat de autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale situațiilor care pot genera marginalizarea sau excluderea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităților.

Asistența socială, prin măsurile și acțiunile specifice, are drept scop dezvoltarea capacităților individuale, de grup sau colective pentru asigurarea nevoilor sociale, creșterea calității vieții și promovarea principiilor de coeziune și incluziune socială.

Tot legea asistenței sociale prevede la baza sistemului de asistență socială două mari componente și anume:

- **sistemul de beneficii de asistență socială.** Reprezintă o formă de suplimentare sau de substituie a veniturilor individuale/familiale obținute din muncă, în vederea asigurării unui nivel de trai minimal, precum și o formă de sprijin în scopul promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții anumitor categorii de persoane ale căror drepturi sociale sunt prevăzute expres de lege.
- **sistemul de servicii sociale.** Reprezintă activitatea sau ansamblul de activități realizate pentru a răspunde nevoilor sociale, precum și celor speciale, individuale, familiale sau de grup, în vederea depășirii situațiilor de dificultate, prevenirii și combaterii riscului de excludere socială, promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții.

La nivel central, **Ministerul Muncii și Justiției Sociale** este autoritatea care elaborează politica de asistență socială și stabilește strategia națională de dezvoltare a acestui domeniu.

Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială (A.N.P.I.S.) - structură subordonată Ministerului Muncii și Justiției Sociale aplică politicile și strategiile din domeniul sistemului național de asistență socială, respectiv: administrează fondurile alocate de la bugetul de stat pentru plata beneficiilor de asistență socială, precum și a celor destinate programelor de servicii sociale, asigură un sistem eficient și integrat de gestionare și plată a beneficiilor de asistență socială la nivel național, monitorizează modul de acordare a sumelor pentru plata beneficiilor de asistență socială și pentru programele de servicii sociale, evaluează și monitorizează serviciile sociale pe baza standardelor de calitate și de cost și colectează datele necesare indicatorilor de incluziune socială, exercită controlul aplicării unitare și respectării reglementărilor în domeniul său de activitate, al modului de asigurare, administrare și gestionare a beneficiilor de asistență socială și a serviciilor sociale, etc.

Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială (A.J.P.I.S.), aflată în subordinea A.N.P.I.S. are ca atribuții principale următoarele: verifică eligibilitatea acordării dreptului la beneficii sociale, asigură plata beneficiilor sociale finanțate de la bugetul de stat, subvenționează organizațiile non-guvernamentale care dezvoltă programe de asistență socială pentru beneficiari din cel puțin două județe (Legea 34/1998), acordă ajutoare de urgență pentru familiile sau persoanele aflate în extremă dificultate datorită stării de sănătate sau datorate calamităților naturale, incendiilor, accidentelor de muncă, asigură controlul și îndrumarea metodologică a furnizorilor de servicii sociale și a modului de acordare a beneficiilor sociale.

Toți cetățenii români care se află pe teritoriul României, au domiciliul sau reședința în România, cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene, ai Spațiului Economic European și cetățenii Confederației Elvețiene, precum și străinii și apatrizii care au domiciliul sau reședința în România au dreptul la asistență socială, în condițiile legislației române, precum și ale reglementărilor Uniunii Europene și ale acordurilor și tratatelor la care România este parte.

Dreptul la asistență socială se acordă la cerere sau din oficiu, după caz, în conformitate cu prevederile legii.

Beneficiile de asistență socială se acordă pentru prevenirea și combaterea sărăciei și riscului de excluziune socială, pentru susținerea copilului și familiei, pentru sprijinirea

persoanelor cu nevoi speciale și în situații deosebite (calamitate naturală, situații medicale grave, epidemii, etc.).

În funcție de condițiile de eligibilitate, se clasifică astfel:

- beneficii de asistență socială selective, bazate pe testare a mijloacelor de trai ale persoanei singure sau familiei;
- beneficii de asistență socială universale, acordate fără testarea mijloacelor de trai ale persoanei singure sau familiei;
- beneficii de asistență socială categoriale, acordate pentru anumite categorii de beneficiari, cu sau fără testarea mijloacelor de trai ale persoanei singure ori familiei.

Calitatea în domeniul serviciilor sociale, conform Legii nr. 197/2012 reprezintă ansamblul de cerințe și condiții ce sunt îndeplinite de furnizori și de serviciile sociale acordate de aceștia pentru a răspunde nevoilor și așteptărilor beneficiarilor.

Asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale este centrată pe beneficiar, soluționarea nevoilor și respectarea drepturilor acestuia fiind prioritare.

Accreditarea furnizorilor se realizează în baza unor criterii specifice, ce reprezintă cerințele de bază prin care se evidențiază capacitatea acestora de a înființa, a administra și a acorda servicii sociale.

Inspectorii sociali reprezintă personalul de specialitate care își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul țării și beneficiază de statutul specific personalului cu atribuții de inspecție și control.

În domeniul asistenței sociale activează asistenți sociali, alt personal de specialitate în asistență socială, precum și personal cu profesii, calificări și competențe diverse.

BULGARIA

Legea privind asistența socială reglementează relațiile cu publicul privind garantarea dreptului cetățenilor Republicii Bulgaria la asistență socială prin asistență socială și servicii sociale.

Aplicarea de politici de stat în domeniul asistenței sociale se realizează prin Agenția Bulgară de Asistență Socială (ASA) care face parte din administrația aferentă Ministerului Muncii și Politicii Sociale.

Agenția realizează următoarele activități: furnizarea unor beneficii de asistență socială și

a unor indemnizații pentru creșterea copilului, înregistrarea în registru a persoanelor îndreptățite a furniza servicii sociale, în conformitate cu ordinea, stabilită de lege, exercitarea unui control cu privire la respectarea unor criterii și standarde stabilite, legate de prestarea serviciilor sociale, înființarea, modificarea tipului și/sau modificarea capacității serviciilor sociale și desființarea unor servicii sociale, delegate de stat, înregistrarea persoanelor fizice cetățeni bulgari care prestează servicii sociale, înmatriculate conform legii comerțului și a persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice, care prestează activitate comercială, și a persoanelor juridice, înființate conform legislației unei alte țări - membre ale Uniunii Europene sau a unei alte țări din Spațiul Economic European; elaborarea unor situații anuale rezumate și a unor analize privind activitatea de asistență socială în țara, care se prezintă Ministrului Muncii și Politicii Sociale; participarea la elaborarea unor proiecte de acte normative în domeniul beneficiilor de asistență socială și serviciilor sociale; elaborarea unui sistem unic de evaluare și control al activității direcțiilor de "Asistență Socială", exercitând un control specializat asupra acestora prin intermediul inspectoratului; coordonează activitățile de planificare și dezvoltare a serviciilor sociale; construiește, administrează și întreține sistemul informațional integrat al Agenției pentru realizarea activităților prevăzute de lege în domeniul asistenței sociale, serviciilor sociale și protecției copilului; alte activități, stabilite prin lege sau acte ale Consiliului de Miniștri. Agenția este finanțată din venituri proprii și subvenții de la bugetul național.

Activitatea Agenției Bulgare de Asistență Socială este realizată în teritoriu de către Direcțiile Regionale de Asistență Socială și de Direcțiile Locale de Asistență Socială.

Asistența socială se acordă prin:

1. Acordarea de fonduri în numerar și / sau în natură pentru satisfacerea nevoilor vitale ale cetățenilor de bază, acolo unde acest lucru nu este posibil prin munca și posesiunile lor;
2. Furnizarea de servicii sociale.

Beneficiază de asistență socială cetățenii bulgari, străinii cu permis de ședere pe termen lung sau permanent în Republica Bulgaria, străinii cărora li s-a acordat statutul de refugiat sau umanitar și străinii care beneficiază de protecție temporară , străinii care beneficiază de protecție temporară și persoanele cărora li se oferă acest lucru într-un tratat internațional la care Republica Bulgaria este parte.

Dreptul la asistență socială se acordă persoanelor care, din motive de sănătate, vârstă, sociale sau de altă natură, nu pot, ei înșiși sau prin propriul lor venit ori din veniturile realizate din proprietatea deținută sau cu ajutorul persoanelor prevăzute la art. 140 din Codul Familiei pentru a le sprijini să își satisfacă nevoile vitale de bază.

Prestațiile sociale se primesc de către persoane după epuizarea posibilității de auto-susținere și întreținere și se acordă ținându-se cont de venitul persoanei sau al familiei, activele, situația familială, starea de sănătate, implicarea în activități specifice forței de muncă și vârstă.

Prestațiile sociale sunt acordate:

1. lunar;
2. țintă (situații speciale prevăzute de lege);
3. o singură dată (unic) .

În Bulgaria, condițiile și ordinea privind furnizarea serviciilor sociale sunt reglementate în legea referitoare la asistență socială și Regulamentul de aplicare. În cadrul Regulamentului sunt descrise diferitele tipuri de servicii sociale și principalele criterii legate de funcționarea acestora. Printr-o legislație secundară sunt stabilite cerințele legate de organizarea și activitatea fiecărui serviciu - cerințe legate de baza materială - locație, accesibilitate, mediu, tipul și numărul personalului, nevoile legate de starea de sănătate, educație, alimentație, organizarea timpului liber, etc. Legea referitoare la asistența socială prevede că Agenția de Asistență Socială eliberează certificate pentru furnizarea serviciilor sociale. Entitățile care furnizează servicii sociale copiilor sunt supuse unui regim de licențiere și de către Agenția de Stat pentru Protecția Copilului. Standardul unic de cost pentru serviciile sociale este aprobat anual prin decizia Consiliului de Miniștri.

În Bulgaria, diferitele tipuri de servicii sociale sunt reglementate în art. 36 din Regulamentul privind aplicarea legii referitoare la asistența socială. Ele sunt divizate în două tipuri principale:

- servicii prestate în comunitate;
- servicii furnizate în cadrul unor instituții specializate.

Serviciile sociale în cadrul instituțiilor specializate sunt furnizate după epuizarea posibilităților de realizare a serviciilor în cadrul comunității.

Serviciile sociale furnizate în cadrul comunității reprezintă servicii furnizate în mediul familial sau apropiat mediului de familie, aproape de prieteni și rude. Se consideră că ele sunt factori cheie pentru incluziunea socială efectivă, pentru combaterea sărăciei și participarea în viața societății a tuturor grupurilor vulnerabile. În ultimii ani politica din domeniul serviciilor sociale este menită dezvoltării unor servicii furnizate în cadrul comunității și în mediul familial, care înlocuiesc modelul instituțional de îngrijire. Serviciile sociale din Bulgaria sunt furnizate gratuit sau cu participarea financiară a utilizatorului (taxa). Finanțarea acestora este asigurată de către bugetul național, bugetele municipale, programe naționale și internaționale sau din donații ale unor persoane fizice și juridice, locale și străine. În funcție de modalitatea de finanțare, serviciile sociale se împart în:

- activități delegate de stat, care sunt finanțate din bugetul de stat;
- activități locale, finanțate din bugetele locale ale municipiilor/localităților;
- activități finanțate din alte surse.

Controlul specializat asupra aplicării legale a actelor normative în domeniul asistenței sociale în unitățile teritoriale ale Agenției de Asistență Socială și în instituțiile de specialitate pentru serviciile sociale și serviciile sociale prestate în cadrul comunității, precum și pentru respectarea criteriilor și standardelor de prestare a serviciilor sociale, se efectuează de către inspectoratul de resort.

Controlul asupra respectării standardelor de calitate pentru serviciile sociale pentru copii prevăzut în Ordonanța privind criteriile și standardele pentru serviciile sociale pentru copii este aplicat de către Agenția de Stat pentru Protecția Copilului.

ASEMĂNĂRI ÎNTRE LEGISLAȚIA ROMÂNEASCĂ ȘI CEA BULGARĂ

1. În domeniul beneficiilor de asistență socială

- Dreptul cetățenilor României și Republicii Bulgaria la beneficii de asistență socială este guvernat de legi specifice.
- Beneficiile sociale reprezintă o formă de suplimentare sau de substituire a veniturilor individuale/familiale obținute din muncă, în vederea asigurării unui nivel de trai minimal, precum și o formă de sprijin în scopul promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții anumitor categorii de persoane ale căror drepturi sociale sunt prevăzute expres de lege.
- În ambele țări, străinii care au rezidența în țară și refugiații sau apatrizii beneficiază de protecție temporară primind unele drepturi de asistență socială.
- Ambele țări au implementate beneficii generale de asistență socială cum ar fi alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului, alocația de plasament, venitul minim garantat.
- Atât în România cât și în Bulgaria există o lege specifică care reglementează drepturi specifice pentru persoanele cu dizabilități, tipuri de subvenții, facilități și ajutoare acordate de la bugetul de stat sau local pentru această categorie vulnerabilă.
- În ambele țări beneficiile de asistență socială se acordă de regulă lunar și au ca scop completarea sau înlocuirea veniturilor proprii până nivelul nevoilor vitale principale sau satisfac nevoi apărute incidental ale persoanelor sau familiilor beneficiare. De asemenea, criteriile de acordare a beneficiilor de asistență socială au în vedere veniturile persoanei/familiei, starea materială, starea civilă, starea de sănătate.
- În ambele țări există o formă de asistență a copilului cu dizabilități. În Bulgaria aceasta constă în **asistența parentală profesională. Aceasta presupune ca între stat și părinte se încheie convenție civilă de asistență parentală, cu părintele care a parcurs o instruire de bază și calificare suplimentară legată de creșterea și educarea copiilor. Părinții care oferă asistență parentală profesională primesc o remunerație**

lunară pentru munca prestată și o sumă pentru întreținere lunară, precum și indemnizații unice necesare nevoilor copiilor îngrijiți. Aceleași tipuri de facilități sunt prevăzute și de legislația românească, cu deosebirea că părintele încheie un contract de muncă cu serviciul de asistență socială din cadrul primăriei și este angajat al acesteia.

- În ambele țări beneficiile de asistență socială sunt gestionate cu ajutorul unor programe informatice aplicate la nivelul întregii țări. În România există programul informatic "Safir", iar în Bulgaria este folosit programul informatic "Redix".
- În ambele țări beneficiile de asistență socială se clasifică, în funcție de scopul lor în: beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei și riscului de excluziune socială, beneficii de asistență socială pentru susținerea copilului și familiei, beneficii de asistență socială pentru sprijinirea persoanelor cu nevoi speciale, beneficii de asistență socială pentru situații deosebite.
- Decizia de acordare sau refuzul acordării prestațiilor sociale se notifică în scris persoanei care a depus cererea în termen de 14 zile (Bulgaria), respectiv între 5 și 15 zile (România).
- În ambele state prestațiile sociale sunt scutite de impozite și taxe și nu sunt condiționate de plata impozitelor către bugetul de stat sau local.

2. În domeniul serviciilor sociale

- Serviciile sociale reprezintă activitatea sau ansamblul de activități realizate pentru a răspunde nevoilor sociale, precum și celor speciale, individuale, familiale sau de grup, în vederea depășirii situațiilor de dificultate, prevenirii și combaterii riscului de excluziune socială, promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții.
- Toți cetățenii care se află pe teritoriul celor două state, cu domiciliul sau reședința în România sau Bulgaria, cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene, ai Spațiului Economic European și cetățenii Confederației Elvețiene, precum și străinii și apatrizii care au domiciliul sau reședința în România au dreptul la asistență socială, în condițiile legislației române și bulgare, precum și ale reglementărilor Uniunii Europene și ale acordurilor și tratatelor la care cele două state sunt parte.

- Dreptul la servicii sociale se acordă cetățenilor români și bulgari, familiilor și persoanelor care, din motive de sănătate, vârstă, socială sau de altă natură, nu pot ei înșiși sau prin propriile lor venituri să își satisfacă nevoile vitale de bază.
- Legislația ambelor țări stabilește condițiile și ordinea privind furnizarea serviciilor sociale prin legi referitoare la asistență socială și norme privind aplicarea acestora. Există, de asemenea, o legislație specifică prin care sunt stabilite cerințele legate de organizarea și activitatea fiecărui serviciu - cerințe legate de baza materială - locație, accesibilitate, mediu, tipul și numărul personalului, satisfacerea nevoilor legate de stare de sănătate, educație, alimentare, organizarea timpului liber, etc.
- Legislația ambelor țări prevede finanțarea serviciilor sociale de la bugetul de stat pentru furnizorii publici (direcții pentru protecția copilului și asistență socială, primării).
- În legislația ambelor state sunt stipulate cerințe generale obligatorii pentru serviciile sociale legate de baza materială, locația și accesibilitatea serviciului, tipul și numărul angajaților, cerințe speciale de educație și/sau calificare pentru personal, nevoi speciale de nutriție etc.
- Controlul calității serviciilor sociale este, în cazul ambelor state, în responsabilitatea inspectorilor sociali. Aceștia verifică în teren respectarea standardelor minime de calitate în furnizarea serviciilor sociale și pot impune măsuri de remediere a deficiențelor. De asemenea, pot aplica sancțiuni pecuniare sau de altă natură, ca de exemplu închiderea serviciului social, dacă deficiențele constatate sunt majore.
- Atât în România cât și în Bulgaria tipul serviciilor sociale este stabilit în funcție de tipul de beneficiari și de nevoile specifice ale acestora determinate de starea de vulnerabilitate care cauzează această nevoie. Acordarea și tipul serviciilor sociale se stabilește în baza cererii beneficiarului sau a reprezentantului legal al acestuia și numai după realizarea unei evaluări inițiale. Aceasta stabilește starea de dependență, nevoile specifice și tipul de serviciu social care poate satisface aceste nevoi.

DEOSEBIRI ÎNTRE LEGISLAȚIA ROMÂNEASCĂ ȘI CEA BULGARĂ

1. În domeniul beneficiilor de asistență socială

- În ceea ce privește controlul beneficiilor de asistență socială în ambele țări există dificultăți în stabilirea exactă a veniturilor fiecărei familii. Fiecare țară are însă părți pozitive și lipsuri, în egală măsură, în această activitate. Astfel, dacă în România nu există un sistem care să permită cuantificarea exactă a veniturilor obținute din muncă sau alte surse și a proprietăților, în Bulgaria există o bază de date unică accesibilă fiecărui angajat al ASA. În schimb, în România agențiile județene pot avea acces la baza de date privind conturile bancare ale beneficiarilor, fapt imposibil în Bulgaria, unde secretul bancar face imposibilă divulgarea unor astfel de informații.
- În Bulgaria, spre deosebire de România, există un tip de beneficii sociale care se acordă o singură dată (unice) pentru următoarele situații: pentru sarcină în cazul mamelor neasigurate, pentru nașterea unui copil viu, pentru adoptarea unui copil, pentru creșterea unui copil de o mamă studentă, pentru elevii, înscriși în clasa întâi, o călătorie gratuită o dată pe an cu transport feroviar sau cu autobuz pe teritoriul țării pentru mame cu mulți copii. În România nu există un astfel de tip de beneficii, toate au caracter de periodicitate și nu vizează situații specifice, ci au criterii generale de eligibilitate stabilite prin legi cadru.
- În Bulgaria, spre deosebire de România, acordarea beneficiului social "venit minim garantat" este condiționată de condiții mai restrictive. De asemenea, încercarea de eludare sau de furnizare de date false sau refuzul furnizării datelor necesare analizării eligibilității dreptului la acest beneficiu social are ca și consecință încetarea automată a acordării acestui beneficiu și imposibilitatea acordării lui pentru cel puțin un an calendaristic. În România doar refuzul unui loc de muncă oferit de agenția pentru ocuparea forței de muncă și refuzul participării la cursuri de calificare și formare profesională au o astfel de consecință.
- În Bulgaria, alocațiile familiale sunt acordate în bani și / sau în natură și sprijină creșterea copiilor într-un mediu familial. În România nu există nicio formă de beneficiu care să poată fi acordată în altă formă decât bănească.
- În Bulgaria, sumele de bani reprezentând alocația de stat pentru copil se rambursează de către persoana căreia i-a fost acordată, dacă, până la împlinirea vârstei de doi ani,

copilul este plasat pentru creștere în afara familiei, din cauza privării de drepturi părintești, conform reglementarilor din Codul Familiei și din legea privind protecția copilului. În România dreptul la acest beneficiu de asistență socială încetează la data intervenirii unei astfel de situații, dar nu există și obligația rambursării sumelor de bani primite anterior ieșirii copilului din familie.

- România acordă mai multe tipuri de beneficii sociale prin comparație cu Bulgaria. Bulgaria are structurată legislația pentru beneficiile/prestațiile sociale în două mari categorii: alocații și indemnizații familiale și ajutoare pentru persoanele cu dizabilități. Comparativ, România are legislație specifică pe fiecare tip de beneficiu social.
- Bulgaria acordă multe facilități persoanelor/famiiliilor/rudelor care se ocupă de îngrijirea copiilor în mediul familial (reducând substanțial îngrijirea acestora în unități finanțate de la bugetul de stat).
- Acordarea beneficiilor sociale în Bulgaria este condiționată de dovada vaccinărilor obligatorii și examinărilor preventive ce au fost efectuate în funcție de vârstă și starea de sănătate, precum și de efectuarea unei anchete sociale înainte de stabilirea dreptului.

2. În domeniul serviciilor sociale

- În Bulgaria serviciile sociale furnizate în regim public sunt gratuite, finanțarea fiind asigurată 100% de la bugetul de stat, cuantumul acestora fiind stabilit prin decizie a Consiliului de Miniștri, în timp ce în România, doar persoanele care au un anumit venit mediu/membru de familie (limită stabilită anual prin hotărâre de consiliu județean sau local) pot beneficia gratuit de servicii sociale acordate de furnizori publici.
- Pentru a beneficia de servicii sociale, un beneficiar bulgar depune o cerere în acest sens către Agenția de Asistență Socială (pentru serviciile finanțate de la bugetul de stat), primăria localității de reședință (pentru serviciile sociale furnizate de comunitatea locală) sau la furnizorul privat organizație neguvernamentală (pentru serviciile finanțate din alte surse). În România, o persoană care dorește să beneficieze de servicii sociale depune o astfel de cerere numai la furnizorul de servicii, indiferent de natura finanțării acestora.

- Pentru a încuraja procesul de dezinstituționalizare, în Bulgaria sunt încurajate și finanțate preferențial de bugetul de stat servicii sociale alternative oferite în comunitate. Spre exemplu, pentru evitarea instituționalizării persoanelor vârstnice, comunitățile locale sunt încurajate să dezvolte servicii alternative de genul îngrijire la domiciliu, asistent personal, asistent social, patronaj social, centre de zi, centre de reabilitare și integrare. În România, astfel de servicii alternative sunt ca și inexistente. Spre exemplu, în județul Constanța doar trei primării, din totalul de 70, au dezvoltate și licențiate servicii de îngrijire bătrâni la domiciliu.
- În Constituția Bulgariei este statuat dreptul fiecărei persoane la asistență socială și la Securitate socială asigurată de stat, în funcție de categoria de grupuri vulnerabile (vârstnici și persoane cu dizabilități) din care face parte.
- Costul serviciilor sociale este stabilit anual prin hotărâre de guvern în Bulgaria. În schimb, în România, există Hotărârea de Guvern nr. 978/2015, care aprobă standardele minime de cost pentru serviciile sociale și nivelul venitului lunar pe membru de familie în baza căruia se stabilește contribuția lunară de întreținere datorată de către susținătorii legali ai persoanelor vârstnice din centrele rezidențiale. Dacă în Bulgaria aceste costuri sunt actualizate anual, în România actualizarea se face la perioade mai mari.
- În Bulgaria certificatul de acreditare ca furnizor este eliberat de Agenția de Asistență Socială, în timp ce în România doar Ministerul Muncii și Justiției Sociale are un compartiment specializat care gestionează activitatea de acreditare a furnizorilor de servicii sociale.
- În Bulgaria serviciile sociale în cadrul instituțiilor specializate sunt furnizate după epuizarea posibilităților de realizare a serviciilor în cadrul comunității. În România nu există o condiționare a furnizării serviciilor în sistem instituționalizat de existența la nivelul comunității a unor servicii alternative ce nu presupun instituționalizarea.
- În Bulgaria ordinea privind înființarea serviciilor sociale diferă în funcție de sursa de finanțare. Dacă această sursă este bugetul național, serviciul este o activitate delegată de stat, ceea ce înseamnă că municipiul va primi fonduri din acest buget

pentru menținerea serviciului. Procedura include decizie motivată a Consiliului local al municipiului respectiv, propunere din partea directorului Direcției Regionale de Asistența Socială și decizia directorului executiv al Agenției de Asistența Socială. În mod obligatoriu, propunerea urmează să fie în conformitate cu planul anual pentru dezvoltarea serviciilor sociale ale municipiului respectiv. Această ordine se respectă și la aducerea unor modificări serviciului, în special cu privire la capacitatea sa. În cazul în care serviciul nu este o activitate delegată de stat, persoanele care furnizează serviciile (municipii, ONG-uri și altele), sunt obligate ca în termen de o lună să înștiințeze, în scris, Agenția de Asistența Socială, cu privire la tipul și capacitatea serviciilor. Doar furnizorii de servicii sociale destinate copiilor sunt supuși unui regim de licențiere și de către Agenția de stat pentru protecția copilului.

- În România, decizia de înființare a unui serviciu social aparține exclusiv furnizorului care poate fi public (Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului și primăriile) sau privat (societăți comerciale și asociații sau fundații nonprofit). Dreptul de a funcționa provizoriu, pentru un an, este obținut în urma depunerii unei documentații, care demonstrează capacitatea furnizorului de a furniza servicii sociale, la Ministerul Muncii și Justiției Sociale. Licența definitivă se acordă pentru o perioadă de 5 ani (în care este inclus și anul de valabilitate al licenței provizorii) numai în baza unei evaluări realizate la sediul serviciului social de către inspectorii sociali ai agențiilor județene de plăți și inspecție socială.
- În Bulgaria toți furnizorii de servicii sociale au obligația ca până la 31 martie a fiecărui an să prezinte la ASA un raport privind activitățile furnizate în anul precedent. În schimb, în România nu există această prevedere în legislație. Furnizorii au obligația redactării unui raport anual de activitate și publicarea lui pe pagina proprie de Internet, fiind asigurată astfel vizibilitatea serviciului în comunitate. Doar unitățile protejate, ca forme de structuri de economie socială, au obligația întocmirii și transmiterii către o agenție centrală guvernamentală (Agenția Națională pentru Persoanele cu Dizabilități) a raportului anual de activitate.

Fiecare dintre cele două state partenere are un specific național care își pune amprenta asupra cadrului legislativ general care reglementează domeniul asistenței sociale.

Calitatea de state membre ale Uniunii Europene face ca cele două țări să fi adoptat și implementat o legislație care cuprinde principii generale aplicabile în tot Spațiul

European, conform Regulamentelor europene și ale Spațiului Economic European în vigoare.

Există însă deosebiri de nuanță privind accentul pus pe protecția cu prioritate a copilului și pe dezinstituționalizarea persoanelor vulnerabile, în sistemul bulgar de asistență socială.

În România există o paletă mai largă de beneficii de asistență socială, însă se aplică o mai mare rigurozitate în ceea ce privește licențierea serviciilor sociale și controlul respectării standardelor de calitate în furnizarea serviciilor sociale.

EXEMPLE DE ORDIN PRACTIC

1. "Fiecare copil în grădiniță(FCG)"Proiectul FCG a fost lansat de Asociația OvidiuRo și Ministerul Educației și Cercetării Științifice, în anul 2010. Proiectul "Fiecare Copil în Grădiniță" s-a adresat celor mai săraci copii, care trăiesc în locuințe improprii și aglomerate, din zone izolate cu acces limitat la utilități și servicii de bază și unde ofertele de locuri de muncă sunt foarte limitate iar nivelul de educație al adulților este redus. În Cluj, proiectul a fost implementat în parteneriat cu DGASPC Cluj, Inspectoratul Școlar Județean (ISJ) Cluj, Consiliul Județean (CJ) Cluj și coordonatori locali (desemnați de către comunitate), cu scopul de a încuraja și sprijini frecventarea grădiniței de către copiii de 3-6 ani, aflați în situații de risc sau provenind din medii defavorizate sau/și familii sărace. Aici a demarat în 2011, drept proiect pilot cu un grup țintă de 47 de copii din localitatea Cojocna.

Urmare a acestei inițiative, în anul 2014, CJ Cluj a devenit prima autoritate din România care a autorizat folosirea tichetelor sociale drept stimulente pentru frecventarea grădiniței de către copiii din familiile sărace pentru 100 de copii provenind din 4 comunități: Bonțida, Călățele, Poieni și Săcuieu.

În anul 2015 au fost alocate fonduri pentru 200 de copii și programul a fost extins în alte 4 comunități: Cășeu, Iara, Moldovenești și Viișoara.

Echipa interdisciplinară din acest proiect a identificat toți copiii eligibili și a informat părinții cu privire la condițiile de eligibilitate, drepturile și obligațiile lor în program, eligibilitatea copiilor fiind stabilită prin anchetă socială, realizată de către asistentul social din comunitate și contrasemnată de Primar.

În luna octombrie 2015, Parlamentul României a votat pentru transformarea mecanismului central al programului FCG -tichetul social condiționat de prezență -în program de interes național, finanțat prin bugetul de stat, **legea fiind promulgată pe 16 octombrie 2015**. Acest lucru demonstrează faptul că rezultatele acestui proiect și beneficiile sociale aduse de tichetul social condiționat de prezență au fost atât de convingătoare, încât proiectul a fost apreciat ca fiind o practică de succes, iar mecanismul programului a fost extins la nivel național.

2. ”Parteneriat activ în sprijinul copiilor din județul Constanța”

Prin parteneriatul realizat între Agenția Județeană de Plăți și Inspekție Socială (AJPIS) Constanța, Primăria Municipiului Mangalia, Asociația „ProActiv pentru comunitate”, Trondheim Kommune și Haga Foundation din Norvegia, s-au pus bazele unei colaborări transnaționale, pe termen lung, în identificarea și implementarea de soluții în domeniul protecției copiilor și tinerilor aflați în situații de risc și a familiilor marginalizate social, în scopul prevenirii excluziunii sociale a acestora. Parteneriatul a vizat creșterea gradului de implicare a persoanelor vulnerabile în comunitate și o mai bună informare a populației asupra drepturilor și a responsabilităților ce derivă din calitatea de cetățean activ prin: utilizarea relațiilor bilaterale româno-norvegiene în scopul promovării de proiecte ce vizează reducerea disparităților sociale și economice din România, crearea unui parteneriat public-privat, româno-norvegian în domeniul serviciilor sociale pentru copii provenind din familii defavorizate, cu risc de excluziune socială, schimb de experiență și idei privind tematica serviciilor sociale de bază, dezvoltarea și implementarea unui proiect realizat în parteneriat public-privat care să aibă ca obiectiv principal sprijin acordat familiilor marginalizate social pentru creșterea și buna educare a copiilor prin asigurarea accesului egal al acestora la condiții de școlarizare și supraveghere în regim after-school a acestora. În cadrul acestui parteneriat a fost organizată o masă rotundă cu tema: „Protecția socială a copiilor provenind din familii defavorizate - Cadru legal și parteneriatul public-privat” și un atelier de lucru cu tema: „Protecția socială a copiilor -atribuții ale SPAS-urilor din primării. Analiza situației reale și propuneri de îmbunătățire a protecției familiilor marginalizate ce au în îngrijire minori”, cu participarea partenerilor români și norvegieni, realizându-se totodată și un dialog activ între reprezentanții AJPIS și a ONG-urilor din județul Constanța și

partenerii norvegieni, fiind prezentate modele de bună practică din cele două țări în scopul unor parteneriate viitoare.

2. "Telefonul Vârstnicului"

"Telefonul Vârstnicului" este un proiect dezvoltat de Fundația Principesa Margareta a României (FPMR), în parteneriat cu Fundația Vodafone România și finanțat prin programul "Mobile for Good". Proiectul vine ca răspuns la problema demografică a îmbătrânirii populației, fenomen în creștere care afectează atât România, cât și întreaga Europă. La această problemă demografică și socială majoră se adaugă emigrarea tinerilor, insuficiența resurselor umane specializate și a resurselor financiare, precum și lipsa unui sistem integrat de sprijin pentru servicii de îngrijire la domiciliu, toate acestea determinând ca un procent semnificativ de persoane vârstnice să trăiască singure, izolate și lipsite de contacte sociale. "Telefonul Vârstnicului" (având numărul de telefon: 0800.460.001) este prima linie telefonică gratuită și confidențială, care răspunde nevoilor tuturor persoanelor vârstnice din România (de informare, consiliere, sprijin practic și emoțional) și la care acestea primesc sfaturi și sunt îndrumate de operatorii specializați în asistență socială ai FPMR. Linia telefonică pusă la dispoziție poate fi accesată și în vederea semnalării unui caz de abuz sau a unei situații de dificultate cu care se confruntă o persoană vârstnică. La finalul fiecărei săptămâni, voluntarii FPMR, contactează telefonic persoanele vârstnice pentru care există apeluri la această linie telefonică în vederea soluționării lor.

CONCLUZII

Urmare analizei comparative între România și Bulgaria au fost identificate diferite moduri de implementare a legislației în domeniul asistenței sociale, din care pot fi extrase următoarele modele, astfel:

I. PUNCTE FORTE IDENTIFICATE ÎN ROMÂNIA FAȚĂ DE BULGARIA- EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ:

1. România acordă mai multe tipuri de beneficii sociale prin comparație cu Bulgaria. Bulgaria are structurată legislația pentru beneficiile/prestațiile sociale în două mari categorii: alocații și indemnizații familiale și ajutoare pentru persoanele cu dizabilități. Comparativ, România are legislație specifică pe fiecare tip de beneficiu social, ceea ce presupune o abordare mai clară și mai specifică a fiecărui tip de beneficiu acordat.
2. În România, decizia de înființare a unui serviciu social aparține exclusiv furnizorului care poate fi public (Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului și primăriile) sau privat (societăți comerciale și asociații sau fundații nonprofit). Dreptul de a funcționa provizoriu, pentru un an, este obținut în urma depunerii unei documentații, care demonstrează capacitatea furnizorului de a furniza servicii sociale, la Ministerul Muncii și Justiției Sociale. Licența definitivă se acordă pentru o perioadă de 5 ani (în care este inclus și anul de valabilitate al licenței provizorii) numai în baza unei evaluări realizate la sediul serviciului social de către inspectorii sociali ai agențiilor județene de plăți și inspecție socială.
3. În România agențiile județene pot avea acces la baza de date privind conturile bancare ale beneficiarilor, fapt imposibil în Bulgaria, unde secretul bancar face imposibilă divulgarea unor astfel de informații. Acest fapt conduce la o identificare mai completă și mai exactă a disponibilităților bănești ale beneficiarilor de prestații sociale.
4. În România standardele de calitate aplicabile în furnizarea serviciilor sociale sunt monitorizate și verificate periodic (la cel puțin 2 ani), asigurându-se astfel o mai mare responsabilitate din partea furnizorilor. În Bulgaria, furnizorii, pe baza unei declarații pe propria răspundere garantează respectarea acestor standarde, fără verificarea acestora în fapt.

II. PUNCTE FORTE IDENTIFICATE ÎN BULGARIA FAȚĂ DE ROMÂNIA- EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ:

1. În ceea ce privește controlul beneficiilor de asistență socială în ambele țări există dificultăți în stabilirea exactă a veniturilor fiecărei familii. Astfel, dacă în România nu există un sistem care să permită cuantificarea exactă a veniturilor obținute din muncă sau alte surse și a proprietăților, în Bulgaria există o bază de date unică accesibilă fiecărui angajat al ASA.
2. În Bulgaria, alocațiile familiale sunt acordate în bani și / sau în natură și sprijină creșterea copiilor într-un mediu familial. În România nu există nicio formă de beneficiu care să poată fi acordată în altă formă decât bănească.
3. Pentru a beneficia de servicii sociale, un beneficiar din Bulgaria depune o cerere în acest sens către Agenția de Asistență Socială (pentru serviciile finanțate de la bugetul de stat), primăria localității de reședință (pentru serviciile sociale furnizate de comunitatea locală) sau la furnizorul privat organizație neguvernamentală (pentru serviciile finanțate din alte surse). Modelul folosit de sistemul bulgar este mai practic deoarece există astfel un organism format din specialiști care apreciază în mod corect și obiectiv tipurile de servicii sociale potrivite beneficiarilor solicitanți. În România, o persoană care dorește să beneficieze de servicii sociale depune o astfel de cerere numai la furnizorul de servicii, indiferent de natura finanțării acestora, bazat pe opțiunea proprie asupra tipului de serviciu social solicitat.

